

Ölüme Bağlı Tasarruflarda Kazanılmış Hak Kavramı Özelinde Somut Olay İncelemesi: Atatürk'ün Vasiyeti ve Bugünkü Hukuki Durumu

Research of a Particular Case Within the Concept
of Acquired Rights in Testamentary Dispositions:
Atatürk's Testament and its Legal Status Today

Prof. Dr. Kudret GÜVEN⁽¹⁾

Öz:

Bir kimse sağlıklı ve özgür iradesiyle hazırladığı ölüme bağlı tasarruflarda malvarlığına dahil aktif değerlerin kendi belirlediği kişilere ölümden sonra nasıl dağıtılacağına ilişkin esasları düzenleme yetkisine sahiptir. Bu onun sahip olduğu mülkiyet hakkında saklı tasarruf yetkisinin doğal sonucudur. Ölüme bağlı tasarruflar düzenlendiği tarihte yürürlükte olan kanun hükümlerine tabi olur. Miras hakkının kazanılmasından sonra çıkan bir kanunun daha önce edinilen bir hakka uygulanmasının mümkün olmaması, bu kazanılmış hak kavramı ile ifade olunur. "Aydınlanma" döneminde ortaya çıkan ve insan aklının ortak ürünü olan bu kavram, hukuka uygun olarak edinilmiş bir hakkın daha sonra yürürlüğe sokulacak bir düzenleme ile ortadan kaldırılmaması amacıyla hizmet eder. Bu amacın sağlanması kesin hüküm, yargılamanın yenilenmesi sebeplerini istisnai sebeplere bağlanması gibi usul hukukuna ilişkin kavramlarla sağlanmaktadır.

"Kazanılmış hak" kavramı Miras Hukukunda da önemli bir uygulama alanı ve işleve sahiptir. Bu nedenle kanun gereği veya ölüme bağlı bir tasarrufla kazanılan miras hakkının, hukuka aykırılık sebepleri bulunmadıkça ve hak düşürücü süre gibi usul hukuku hükümleri elvermedikçe iptali ve tenkisi sözkonusu olamaz. Atatürk'ün 5.9.1938 tarihli vasiyetnamesi ile CHP'ye mülkellefiyetli mal bırakma esasları (TMK md.517) çerçevesinde bıraktığı T. İş Bankası hisse senetleri de bu olguya örnek teşkil etmektedir. Nitekim daha önce bu senetlerinde içinde bulunduğu CHP malvarlığının müsaderesine dair 6195 sayılı Kanun ile siyasi partilerin Feshine dair 2533 sayılı Kanun uyarınca Hazine'ye devir işlemine konu yapılan bu senetlerin hak sahibi CHP'ye iadesi yargı yoluyla sağlanmıştır. Bundan sonra bu konuda yasama veya yürütme yoluyla yapılacak herhangi bir müdahale de aynı sonuçla karşılaşacaktır.

Bu makale, tıpkı koruyucu hekimlikte olduğu gibi bir hukukçu sorumluluğuyla, önceden tedbir almak amacıyla hazırlanmıştır. Daha sonra bu konuda ortaya çıkabilecek herhangi bir hukuki problemde ilmi görüş oluşturmak tek dileğimdir. Görüşlerimin bu şekilde değerlendirilmesi ve algılanması ile amaç sağlanmış olacaktır.

Anahtar Kelimeler:

Kazanılmış Hak, Atatürk'ün Vasiyeti, CHP Hisse Senetleri.

⁽¹⁾ Başkent Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Medeni-Borçlar Hukuku Anabilim Dalı, Öğretim Üyesi,
E-posta: kguven@baskent.edu.tr; Orcid No: <https://orcid.org/0000-0003-4830-2094>.

Makale Geliş Tarihi: 28.06.2019 - Makale Kabul Tarihi: 20.09.2019.